

2018-12-05

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Bankenheten

Via e-post till
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Fi2018/03025/B Genomförande av 2018 års ändringsdirektiv till EU:s fjärde penningtvättsdirektiv

Sammanfattning

Bankföreningen tillstyrker genomförandet av 2018 års ändringsdirektiv rörande åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, men anser att utredningen i vissa delar gör en alltför extensiv tolkning av direktivets lydelse. Bankföreningen föreslår flera ändringar, bl.a. följande:

- Bankföreningen avstyrker att andra myndigheter än Polismyndigheten och Säkerhetspolisen får tillgång till det föreslagna nationella systemet för tillgång till uppgifter om enskildas konton och bankfack hos vissa finansiella företag (systemet). Tillgång ska ges endast i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.
- Bankföreningen anser att systemet ska administreras av antingen Polismyndigheten eller Finansinspektionen.
- Bankföreningen anser att förslaget att i systemet inhämta uppgifter för beskattningsändamål, utökningsändamål, kontroll av näringsförbud samt åtgärder för att fullgöra internationella förpliktelser går utöver ändringsdirektivet. Frågan om rätt för ytterligare myndigheter att använda det föreslagna systemet och för ytterligare syften måste bli föremål för en separat politisk bedömning inom ramen för relevanta rättsområden, t.ex. regleringen i skatteförfarandelagen (2011:1244), där en proportionalitetsbedömning kan göras.
- Bankföreningen anser att lagstiftningen måste kompletteras med en tydlig regel som anger att de finansiella företagen inte bär något som helst ansvar för uppgifter som hämtats ur företagens system.
- Bankföreningen anser att systemet bör begränsas till att omfatta konton som identifieras med IBAN-nummer och traditionella bankfack. Det bör också omfatta virtuella plånböcker.

- Bankföreningen anser att kravet på att göra kontroller mot Bolagsverkets register över verkliga huvudmän inte kan träda i kraft förrän det tagits fram tekniska möjligheter att göra kontrollerna med hjälp av batch-körningar.
- Bankföreningen föreslår, mot bakgrund av kravet på att göra kontroller mot Bolagsverkets register över verkliga huvudmän, att det tas fram närmare riktlinjer om beräkningen av indirekt ägarskap samt att Bolagsverkets åläggs en skyldighet att i registervårdande syfte utreda och fastställa vem (eller vilka) som är den verkliga huvudmannen.

Inledning

Bankföreningen vill inledningsvis understryka att föreningen och dess medlemmar stöder relevanta och effektiva åtgärder mot penningtvätt och bekämpande av finansiering av terrorism. Föreningen vill emellertid särskilt lyfta fram följande aspekter.

Den tilltagande digitaliseringen samt därmed förenade möjligheter att hantera och bearbeta stora mängder information om enskilda och företag ställer stora krav på att åtgärder om myndigheters tillgång till information hos exempelvis finansiella företag sker utifrån behovs- och proportionalitetsprinciperna. Finansiella företag och många andra företag besitter idag stora mängder information om sina kunder. När myndigheter önskar tillgång till denna information ska detta ske utifrån tydligt definierade behov och på ett sätt som gör att individer och företag kan förutse de rättsliga följderna av sitt handlande och ta tillvara sin rätt. Det är således viktigt att kontrollintresset vägs mot skyddet för den personliga integriteten och att det blir en rimlig balans mellan det allmännas och den enskildes intressen.

Utredningen föreslår att utlämning av den information som direktivet kräver ska ske genom att ett centralt automatiserat datasöksystem utformas som en plattform hos en administrerad myndighet, Skatteverket. Systemet gör det möjligt att med hjälp av s.k. API:er, eller annat elektroniskt gränssnitt, kommunicera med uppgifter hos finansiella företag om personers konton. Uppgifter ska med andra ord kunna hämtas direkt hos de finansiella företagen istället för att uppgifter ska skickas in till myndigheterna för att samlas i ett centraliserat register. Bankföreningen delar utredningens bedömning att ett sådant system bättre bemöter riskerna för att personuppgifter behandlas otillbörligt samt minskar risken för att kontouppgifterna inte är korrekta eller att de är inaktuella. Systemet minskar också den administrativa bördan vid bankernas hantering av myndighetsförfrågningar.

Bankföreningen konstaterar att den tekniska lösningen för informationsinhämtning för det aktuella ändamålet som nu föreslås öppnar upp för myndigheters insyn på ett sätt som inte förekommit tidigare.

Bankföreningen anser mot den bakgrunden att inga åtgärder utöver de åtgärder som Sverige måste genomföra i enlighet med direktiv (EU) 2018/843 ska göras i nuläget. Frågan om övriga myndigheters behov av information rörande enskildas och företags bankkonton för andra ändamål än för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism måste bli föremål för en bredare politisk debatt och utredning mot bakgrund av vilka möjligheter som ny teknik och hantering och bearbetning av stora mängder information numera möjliggör.

Brist på transparens i utredningen

Regeringen tillsatte en bokstavsutredning vars uppdrag formulerades i en promemoria daterad 2017-03-30. Utredarens uppdrag skulle inledas den 1 april 2017 och uppdraget skulle redovisas senast den 15 december 2017. Utredaren fick således endast 8 ½ månad till sitt förfogande. Uppdragsbeskrivningen har inte såvitt Bankföreningen kan se publicerats. Utredningens arbete har bedrivits med en tillsatt referensgrupp i vilken Bankföreningen har ingått. Med tanke på att regeringens avsikt i uppdragsbeskrivningen var att gå utöver de krav som ändringarna i det fjärde penningtvättsdirektivet uppställde borde syftet med lagstiftningsuppdraget ha förtydligats och rubricerats som åtgärder på området för penningtvätt och associerade förbrott samt åtgärder på området för skatteförfarandet. Genom att uppdraget synes avse endast åtgärder på området för penningtvätt och finansiering av terrorism har relevanta sammanslutningar och enskilda inte haft den möjlighet att yttra sig som ett rättssäkert lagstiftningsförfarande kräver. Bankföreningen anser inte att de förslag som läggs fram rörande utökade kontrollmöjligheter för Skatteverket och Kronofogdemyndigheten uppfyller krav på tillräcklig transparens i förfarandet och därmed har inte heller de beredningskrav som framgår av regeringsformen 7 kap. 2 §.

Bankföreningen vill som en allmän synpunkt påpeka att när penningtvätsrelaterad reglering tas in i annan lagstiftning än i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL) är det väsentligt att den andra lagstiftningen inte avviker från PTL:s definitioner och krav, annat än när det anses vara absolut nödvändigt. I annat fall uppstår onödigt administrativt merarbete som inte leder till någon bättre hantering av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Närmare synpunkter på den föreslagna lagstiftningen

Avsnitt 4 Säkerhetspolisens frågerätt

Bankföreningen har som utgångspunkt inga synpunkter på att Säkerhetspolisens ges samma frågerätt som Finanspolisen. En konsekvens av Säkerhetspolisens frågerätt

kan dock bli att ytterligare dubbelrapportering för bankerna i de fall Säkerhetspolisen och Finanspolisen frågar om samma förhållanden. Merarbetet för bankerna är redan omfattande eftersom olika myndigheter efterfrågar ungefär samma uppgifter, som ska lämnas på olika sätt och i olika format. Det är därför av högsta vikt att myndigheterna koordinerar informationshämtningen så långt det är möjligt och att onödiga sekretesshinder mellan myndigheter undanröjs.

Avsnitt 5.1. Mekanism för bank- och betalkonton

Tillämpningsområde

Bankföreningen avstyrker att tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om ett nationellt system för myndigheters tillgång till uppgifter om enskildas konton och bankfack hos vissa finansiella företag ska utvidgas utöver direktivets tillämpningsområde, utan att detta har utretts särskilt.

Bankföreningen anser inte att Skatteverket, inom ramen för sin beskattningsverksamhet, eller Kronofogdemyndigheten, i syfte att utreda om det finns tillgångar m.m. hos en enskild, ska ges tillgång till uppgifter i systemet för kontroll av om uppgiftsskyldighet fullgjorts, för utsköknings- och betalningssäkringsändamål eller för att kunna lämna uppgifter till annan stat eller jurisdiktion.

Motivering

Att med hjälp av ett centralt automatiserat system ge myndigheter omedelbar tillgång till dels uppgifter om var personer och företag har sina bank- och betalkonton, dels uppgifter som är knutna till kontot (namn, personnummer och kontonummer), innebär för den enskilda personen ett mycket stort intrång i den personliga integriteten. Systemet gör att uppgifterna finns tillgängliga för myndigheterna men inte för den enskilde. De uppgifter som ingår i systemet är känsliga uppgifter och de kan tillsammans medföra stor skada för den vars uppgifter kommer på avvägar. Utredningen konstaterar också att ändamålet med den mekanism som krävs enligt art 32 a i ändringsdirektivet är begränsat till syftet att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Härutöver konstateras på sid. 56: "Det innebär att direktivet i sig endast kräver att uppgifter samlas in och att tillgång ges till finansunderrättelseenheter och andra behöriga myndigheter för sådant ändamål".

I detta sammanhang vill Bankföreningen fästa uppmärksamhet vid vad som sägs på sid. 63 i utredningen: Även om andra myndigheter än de angivna, som t.ex. Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Försäkringskassan kan komma i kontakt med organiserad och ekonomisk brottslighet samt vara betydelsefulla företag i fråga

om bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism kräver emellertid direktivet inte heller att dessa myndigheter ska ges åtkomst till mekanismen eftersom de inte har sådana skyldigheter enligt direktivet som avses i artikel 32a.”

Ju fler myndigheter – och tjänstemän – som har tillgång till uppgifter om konton, desto större är risken för att uppgifterna brukas obehörigen eller att de läcks till utomstående. Även risken för att uppgifterna hackas i en myndighets system måste beaktas. Proportionalitetsprincipen och andra grundläggande rättssäkerhetsaspekter måste därför övervägas noggrant.

För närvarande är kundernas uppgifter omgärdade av det skydd som banksekretessen medför, vilket innebär att banken varje gång den får en begäran om uppgifter från en myndighet ska göra en prövning om det finns någon sekretessbrytande regel som medger att uppgifterna kan lämnas ut. När det föreslagna systemet införs försvinner denna kontroll helt och banken kommer inte ens att veta att uppgifter om en viss kund hämtas ur bankens egna system.

Såsom förslaget är utformat kan Bankföreningen inte heller hålla med om uppfattningen som framförs på sid. 99 i utredningen: ”Även för de finansiella företag som i dag har att besvara förfrågningar från myndigheterna skulle en mekanism innebära positiva effekter.”

Bankföreningen anser sammantaget dels att förslaget innebär ett betydande intrång i den personliga integriteten för den enskilde, dels att förslaget inte innehåller någon övertygande argumentation varför lagstiftningen skulle utvidgas utöver direktivets bestämmelser. Därför bör en sådan utvidgad lagstiftning inte införas innan de konsekvenser lagstiftningen skulle medföra har varit föremål för en särskild och mer grundlig utredning.

Skatteverkets tillgång till uppgifter för beskattningsändamål

Bankföreningen anser att utredningens förslag vida övergår vad som får anses som proportionerligt inom ramen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt associerade brott. I praktiken kommer den föreslagna lagstiftningen att utgöra en utvidgad kontrolluppgiftsskyldighet och/eller ett utvidgat förfarande för kontroll av enskild genom ett automatiserat tredjemansförfarande (kontroll av enskild hos tredje part). Skatteverket ges genom systemet per automatik tillgång till uppgifter, utan att motsvarande information ges till den enskilde. Detta är fallet även i situationer där den enskilde inte på något sätt är föremål för några misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism och inte heller är föremål för någon brottsutredning. Genom förslaget uppstår som en parallell ordning till redan existerande regler för skatteförfarandet vilket regleras i skatteförfarandelagen (2011:1244) (SFL). En viktig skillnad är att det i SKL 2 kap. 5 § framgår att beslut enligt lagen bara får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i

övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse (proportionalitetsprincipen).

Förslagen rörande information från kontoregistret för beskattningsverksamheten

Enligt förslaget ska Skatteverket för beskattningsändamål få tillgång till vissa uppgifter i ett system som förs av Skatteverket självt. Tillgången till uppgifter ska ske genom s.k. öppna API-lösningar, dvs. att Skatteverket tillåts gå in i de finansiella företagens interna system för att inhämta uppgifter. Insamlingen av dessa uppgifter kan ske "för kontroll av att uppgiftsskyldigheten enligt SFL 15 – 35 kap. har fullgjorts eller att sådan uppgiftsskyldighet kan fullgöras för att utföra utredning enligt 9 § lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning eller enligt ett avtal som medför skyldighet att utbyta upplysningar i skatteärenden...".

Med tanke på mängden uppgifter som systemet förslås innehålla finns det risk för att mängden överskottsinformation blir stor. Automatiken i systemet innebär att det inte görs någon avvägning av myndigheters behov och den enskildes rätt till personlig integritet. Det är också svårt att tolka ut vad den breda hänvisningen till samtliga kontrolluppgifter som ska lämnas enligt SFL kommer att leda till i praktiken, jfr. 8 § 1 st. 4 i den föreslagna lagen. Det lämnas redan en mycket stor mängd kontrolluppgifter om kunders tillgångar i enlighet med SFL. Skatteverket får uppgifterna antingen automatiskt via årliga kontrolluppgifter eller på särskild begäran.

Bankföreningen vill i sammanhanget erinra om regeringens skrivningar i prop. 2016/17:173, s. 492 ff. rörande genomförande av rådets direktiv av den 6 december 2016 ((EU) 2016/2258) om ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Regeringen ansåg inte att någon särskild lagstiftningsinsats krävdes för att genomföra det aktuella direktivet utan ansåg att Skatteverket fick anses ha tillgång till de uppgifter som kunde komma i fråga, inom ramen för det ordinarie skatteförfarandet. Bankföreningen anser att de regler som reglerar skatteförfarandet är avvägda och att de regler som nu föreslås i den föreslagna lagen om tillgång till uppgifter om bankkonton och bankfack leder till oklarheter rörande förhållandet till redan befintliga bestämmelser.

Kronofogdemyndighetens tillgång till uppgifter för utsökningsändamål

Bankföreningen anser att utredningens förslag vida övergår vad som får anses som proportionerligt inom ramen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt associerade brott.

På sid. 76 i förslaget, där beaktandesats 20 och 21 i ändringsdirektiven kommenteras, framförs "att medlemsstaterna har möjlighet att införa mer långtgående krav på uppgifter som ska anges i mekanismen än vad som föreskrivs i direktivet, under förutsättning att de bedöms nödvändiga för bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism." På sidan 71 i förslaget nämns dock bl.a. att "Uppgifter om var en person har bank- och betalkonton samt bankfack kan även vara av stor betydelse för Kronofogdemyndigheten i dess verksamhet." På sidan 73 nämns vidare "Detta skulle i sin tur kunna leda till bättre möjligheter för Kronofogdemyndigheten att fullgöra sitt uppdrag" och "En sådan utvidgning skulle därmed sannolikt även innebära positiva fördelar för de ändamål som omfattas av fjärde penningtvättsdirektivet." Utredningen har dock inte övertygat om att en sådan utvidgning skulle vara nödvändig. Bankföreningen anser att en utvidgning av tillgången till systemet för utskökningsändamål och tillsyn över personer med näringsförbud samt för beskattningsändamål, se ovan, bör övervägs och utredas i särskild ordning.

Ansvar

Bankföreningen föreslår att den föreslagna lagen ska kompletteras med ett lagrum som anger att de verksamhetsutövare som tillhandahåller uppgifter till systemet inte är skadeståndsskyldiga eller på något annat sätt kan ställas till ansvar för någonting som inträffar efter det att uppgifter hämtats ur verksamhetsutövarens system eller på annat sätt ställts till förfogande till systemet.

Motivering

Som nämns ovan gör bankerna i dag en prövning om huruvida uppgifter kan lämnas ut varje gång en begäran om uppgifter kommer in från en myndighet. Denna kontroll försvinner i och med att systemet införs. När bankerna blir tvungna att tillhandahålla uppgifterna utan att på något sätt kunna värna sina kunders integritet bör det också vara mycket tydligt att bankerna inte har något ansvar för vad som händer med uppgifterna sedan de hämtats från bankernas system.

Bankföreningen föreslår att det tydligare slås fast vilka uppgifter systemet ska innehålla. Systemet bör begränsas till att omfatta konton som identifieras med IBAN-nummer enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012. Det bör också omfatta virtuella plånböcker. Det bör tydligt definieras vilka verksamhetsutövare som omfattas. Termen "bankfack" bör även definieras.

Motivering

Uppgifter som systemet ska innehålla

Innan ett system för bank- och betalkonton kan utformas måste man bestämma sig för vad det är systemet ska visa, d.v.s. vilka uppgifter Finanspolisen ska ha tillgång

till. Ska systemet visa var en person eller ett företag har konton som det är möjligt att göra betalningar/överföringar till eller från eller ska den ge tillgång till information om var en person eller ett företag har tillgångar? Utredaren anger att omfattningen av vad som ska ingå i systemet ska avgöras av vad som är intressant för Finanspolisen samt av vad som passar att ha i systemet. Detta är en otydlig avgränsning som ger upphov till tillämpningsproblem. Utredaren klargör inte vilken information det är systemet ska ge tillgång till utan har stannat vid begreppet "konto". Den föreslagna avgränsningen kommer inte att ge en heltäckande bild av vare sig var en person har konton som kan användas till betalningar och överföringar eller var en person har tillgångar.

Typer av konton och verksamhetsutövare som ska omfattas av mekanismen

I ändringsdirektivet anges i art. 32 a, p.1. att de konton som ska omfattas är bank- och betalkonton som har IBAN-nummer enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 (ISO 13616). Det ska då i sammanhanget påpekas att det också finns konton som omfattas av definitionen men som ännu inte åsatts ett IBAN-nummer. Att man valt just konton som kan ha IBAN-nummer indikerar att avsikten med regleringen är att det nationella systemet bara ska ge tillgång till information om konton som man kan göra betalningar/överföringar från eller ta emot betalningar/överföringar till.

Det väsentliga för Finanspolisen bör vara att skyndsamt få veta var en person har konton som möjliggör betalningar och överföringar, d.v.s. konton som gör det möjligt för personen att snabbt flytta sina pengar. Även om personen har medel på andra konton eller kontoliknande funktioner så behöver hen ändå ha tillgång till ett IBAN-konto för att kunna flytta dessa medel. Har personen andra tillgångar, t.ex. fondandelar och värdepapper, stående på kontoliknande funktioner, så behöver dessa först avyttras för att ge upphov till medel som sedan kan flyttas med hjälp av ett IBAN-konto.

Utredaren går dock mycket längre i sitt förslag och skriver på sid. 95 "Utöver andra betalkonton än sådana som har ett IBAN bör även konton hos finansiella företag där medel kan placeras under en tid, dvs. olika typer av sparkonton samt konton för värdepapper och fonder, ingå i mekanismen. Om ett konto eller annan typ av funktion är avsett för att genomföra betalningar, överföringar eller placering av medel bör det således ingå i mekanismen oavsett vilken benämning kontot eller funktionen har."

Sedan skriver utredaren på sid. 96: "De företag som tillhandahåller konton som är av intresse för Finanspolisen samt har en funktion och struktur som är lämpad för att ingå i mekanismen är finansiella företag som bedriver inlåningsverksamhet och omfattas av lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet. En lämplig avvägning är därför att mekanismen ska omfatta

alla konton som tillhandahålls av ett sådant företag som gör det möjligt för enskilda att sätta in och ta ut medel. Mekanismen ska omfatta alla konton som tillhandhålls av ett sådant företag som gör det möjligt att sätta in och ta ut medel”.

Bankföreningen konstaterar att skrivningarna på sid 95 och 96 inte är samstämmiga och delvis talar emot varandra.

Utredaren anser att inte alla konton eller kontoliknande funktioner ska omfattas utan argumenterar för att spelkonton ska undantas, främst på den grund att det skulle vara komplicerat att skapa ett system som omfattar även spelföretag och att förbetalda kort inte lämpar sig för systemet. Mot bakgrund av förslagets grundläggande syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism är det svårt att förstå utredningens motivering till varför spelkonton skulle undantas medan fondkonton och värdepapperskonton tas med.

Utredaren anger däremot fondkonto och värdepapperskonto som exempel på sådana konton som ska ingå i systemet. Fondkonton och värdepapperskonton är dock inte avsedda att användas vid genomförandet av betalningar eller överföringar. Sådana konton innehåller inte heller medel utan fondandelar och värdepapper. Inte heller omfattas sådana konton av insättningsgarantin.

Sammanfattningsvis anser Bankföreningen därför att systemet bör begränsas till konton eller kontoliknande funktioner man kan föra betalningar och överföringar till eller från, alltså konton som identifieras med IBAN-nummer och virtuella plånböcker

Virtuella valutor

Plånböcker för virtuella valutor ska enligt förslaget omfattas i den mån de omfattas av lagen om inlåningsverksamhet. Det har dock inte utretts huruvida sådana plånböcker omfattas av den nämnda lagen och därmed skulle omfattas av systemet. Virtuella valutor kan användas både som ett led i penningtvätt och vid finansiering av terrorism. Virtuella valutor kan flyttas helt utan inblandning av några finansiella institut och IBAN-konton. För att få en komplett bild över personers tillgång till konton med medel som ger möjlighet att göra betalningar eller överföringar, måste mekanismen också omfatta plånböcker för virtuella valutor. Om dessa inte omfattas, uppstår ett ännu starkare incitament för den som vill undvika upptäckt att använda sig av virtuella valutor.

Plånböcker för virtuella valutor ska ingå i motsvarande system i andra länder, t.ex. Finland. Om de inte inkluderas i det svenska systemet kommer det att finnas starka skäl att utnyttja svenska tillhandahållare av plånböcker för virtuella valutor som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sammantaget anser Bankföreningen därför att plånböcker för virtuella valutor bör ingå i den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Bankfack

Förslaget innehåller ingen definition av "bankfack". Det får antas att det som avses är den traditionella typen av bankfack där innehavaren släpps in i bankens lokaler och öppnar facket med en nyckel. Innehavaren behöver då identifiera sig för bankpersonalen och ha personalens assistans för att kunna ta sig fram till facket.

Systemet

Bankföreningen avstyrker att Skatteverket ska vara ansvarig för den tekniska administrationen av systemet. Denna uppgift bör istället anförtros Polismyndigheten eller Finansinspektionen.

Motivering

Ändringsdirektivet innehåller åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Ansvaret att förebygga, upptäcka och effektivt bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism åligger Polismyndigheten. Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet omfattar enligt lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet en helt annan typ av brottslighet. Det är därför principiellt felaktigt att Skatteverket ska administrera ett system som syftar till att förhindra brottslighet som inte omfattas av myndighetens verksamhet eller uppdrag.

I promemorian anges att de uppgifter som kommer att behandlas genom mekanismen är direkt kopplade till enskildas *ekonomiska förhållanden*. Vidare anges att det genom mekanismen ska vara möjligt att få tillgång till uppgifter hos ett stort antal *finansiella företag*. Enligt utredningen pekas i uppdragsbeskrivningen även Finansinspektionen och Polismyndigheten ut som exempel på myndigheter som skulle kunna administrera mekanismen. Bankföreningen anser att dessa myndigheter genom sina verksamheter har en väsentligt närmare koppling till området för systemet än vad Skatteverket har. En implementering i överensstämmelse med ändringsdirektivet medför också att Skatteverket överhuvudtaget inte har någon koppling till området för systemet. Både Finansinspektionen och Polismyndigheten måste anses ha en sådan IT-kompetens som krävs för att bygga och administrera systemet. Bankföreningen anser därför att det är lämpligast att någon av dessa myndigheter ansvarar för den tekniska skötseln av systemet.

Bankföreningen föreslår att bevarandetiden av uppgifter i den föreslagna 2 § ska vara densamma som bevarandetiden i PTL 5 kap. 3 §.

Motivering

Den föreslagna bevarandetiden avviker från bevarandetiden i PTL 5 kap 3 §. Detta får som konsekvens att verksamhetsutövarna för att uppfylla kraven i PTL måste bevara uppgifter under längre tid än de ska vara tillgängliga i systemet. Verksamhetsutövarna måste då gallra uppgifterna innan de görs tillgängliga för systemet. Detta innebär ett onödigt administrativt förfarande som kan undvikas genom att bevarandetiderna i de två lagarna är desamma.

Bankföreningen föreslår att uppgiften om ”fullständigt namn” i den föreslagna 3 § ändras till enbart ”namn”.

Motivering

Varken PTL eller FFFS 2017:1 ställer krav på att verksamhetsutövaren ska hämta in och dokumentera **fullständigt** namn på kunden. Den föreslagna lagen ställer därmed mer långtgående krav än vad PTL gör. Därmed kan uppgift om fullständigt namn vara en sådan uppgift som inte finns dokumenterad på ett sådant sökbart sätt att den utan åtgärder kan vara tillgänglig för systemet. Ett krav på att för alla kunder tillhandahålla uppgift om fullständigt namn kan komma att medföra krav på dels ändringar i it-system, dels genomgång av hela kundstocken och dels manuella åtgärder. De kostnader och andra resurser som skulle krävas för detta kan knappast motiveras med nyttan för Finanspolisen att direkt kunna se alla mellannamn.

Bankföreningen föreslår att det i den föreslagna 3 § 1 och 2 p. tydliggörs att med uppgiften ”fullmaktshavare” avser de personer som har fullmakt att företräda kontohavaren hos verksamhetsutövaren i förhållande till kontot och/eller bankfacket.

Motivering

En juridisk person kan ha många olika företrädare som har fullmakt att företräda den i olika sammanhang. En verksamhetsutövare har dock oftast inte kontakt med alla de som har möjlighet att företräda den juridiska personen, utan endast de som har fullmakt att företräda den juridiska personen. Den information som är relevant för systemet att tillhandahålla bör därför vara vem/vilka som har fullmakt att företräda den juridiska personen i förhållande till det konto/bankfack som verksamhetsutövaren tillhandahåller.

Bankföreningen föreslår att det förtydligas i lagtexten att verksamhetsutövaren inte ska behöva hålla uppgifter tillgängliga för systemet om det framstår som oproportionerligt i förhållande till den arbetsinsats det skulle krävas av verksamhetsutövaren att eftersöka uppgiften.

Motivering

Flera av de uppgifter som ska hållas tillgängliga för systemet sparas inte i dag hos alla verksamhetsutövare på ett sådant sätt att de är elektroniskt sökbara och därmed

omedelbart kan ställas till systemets förfogande. Utredaren resonerar på sid. 107 om tidpunkten då kontot öppnades. Uppgiften om tidpunkten då kontot öppnades kan finnas på ett papper i ett bergrum, vilket skulle innebära en stor arbetsinsats för att uppfylla kravet vad gäller äldre konton. Det kan också starkt ifrågasättas om Finanspolisen har något intresse av att direkt få veta när kontot öppnades i det fall det skedde för väldigt länge sedan. Utredaren anser, om det är orimligt att kräva att uppgifterna hämtas in, att det bör accepteras att sådana uppgifter saknas. För att öka rättssäkerheten för de verksamhetsutövare som omfattas av kraven på att hålla uppgifter tillgängliga för systemet, bör detta tydligt framgå av den föreslagna lagen.

Detta måste också kunna gälla även för andra uppgifter än för tidpunkten för kontos öppnande, t.ex. uppgifter om gode män, förvaltare och verkliga huvudmän. Inte heller dessa uppgifter är alltid sparade på ett elektroniskt sökbart sätt som omedelbart kan ställas till systemets förfogande. Dessa är uppgifter som kan ändras under den tiden kontot fortlever och det är inte rimligt att systemet ska kunna visa vem som varit god man eller verklig huvudman historiskt. Dessa personer kan ju inte förfoga över kontot i dag. I de fall det finns ett intresse för Finanspolisen att ta reda på vem eller vilka som tidigare har kunnat förfoga över kontot är det i så fall en uppgift de, inom ramen för sin frågerätt, kan ta reda på genom att kontakta den berörda verksamhetsutövaren.

5.2.3 Leverantörer av växlingstjänster mellan virtuella valutor och fiatvalutor och tillhandahållare av plånböcker för virtuella valutor.

Bankföreningen anser, med beaktande av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som virtuella valutor är förknippade med, att det inte är en tillräcklig åtgärd att leverantörer av växlingstjänster för sådana valutor och tillhandahållare av plånböcker för virtuella valutor endast ska omfattas av ett registreringsförfarande. Dessa verksamhetsutövare bör omfattas av ett tillståndskrav och vara föremål för de krav och kontroller som gäller för företag under tillsyn.

En annan fråga är hur dessa verksamhetsutövare ska lyckas tillämpa penningtvättsregelverkets krav på produkter som visserligen är spårbara, men där ägaren är anonym. Just detta är särskilt intressant ur penningtvättsperspektiv.

5.2.4. Aktörer som handlar med konstverk

Bankföreningen föreslår att begreppen "konstverk" och "frihamn" definieras i lagstiftningen.

5.3.1 Anonyma bankfack

Bankföreningen anser att förslaget att införa förbud mot anonyma bankfack (liksom det nuvarande förbudet för anonyma konton) egentligen är onödigt. Att ingå avtal om att tillhandahålla ett bankfack innebär att en affärsförbindelse etableras som enligt PTL 3 kap. 4 § kräver kundkännedom. Regelverket förbjuder därför redan anonyma bankfack. Utredaren argumenterar på sid. 125 att förbudet behövs för att det kan finnas äldre bankfack där det inte tidigare funnits anledning att genomföra kundkännedomsåtgärder och antagligen syftar utredaren på övergångsreglerna till den tidigare penningtvättslagen. Möjligheterna att kunna återropa de övergångsreglerna upphörde dock redan 2013, då FI i sin rapport "En bättre riskhantering" (FI Dnr:13–4387) på sid 13 skrev "Av övergångsbestämmelserna till penningtvättslagen punkt 2 framgår att de finansiella företagen även ska vidta åtgärder för att uppnå kundkännedom när det gäller affärsförbindelser som har etablerats före lagen trädde i kraft, när det kan anses lämpligt utifrån en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. FI anser att företagen haft en rimlig tidsfrist på sig att uppnå kundkännedom för dessa äldre affärsförbindelser och förväntar sig därför att företagen uppfyller penningtvättslagens krav på kundkännedom."

Förslaget innehåller ingen definition av "bankfack". Det får antas att det som avses är den traditionella typen av bankfack där innehavaren släpps in i bankens lokaler och öppnar facket med en nyckel. Innehavaren behöver då identifiera sig för bankpersonalen och ha personalens assistans för att kunna ta sig fram till facket. Om PTL ska innehålla ett förbud mot anonyma bankfack bör termen definieras.

5.3.3 Elektronisk identifiering och användning av betrodda tjänster

Bankföreningen har ingenting att invända mot förslaget, men konstaterar att det kommer att kräva ytterligare detaljreglering i form av föreskrifter.

5.3.4 Uppföljning av affärsförbindelsen

Bankföreningen föreslår att den nya lagtexten i PTL 3 kap. 13 § utformas enligt följande:

*Åtgärder för att uppdatera uppgifter om verkliga huvudmän ska åtminstone vidtas om **verksamhetsutövaren** har en rättslig skyldighet att under det berörda kalenderåret kontakta kunden enligt rådets direktiv 2011/16/EU av den 15 februari 2011 om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG, i den ursprungliga lydelsen.*

Motivering

Bankföreningen anser att utredningens förslag innebär en utvidgad tolkning av direktivet. Verksamhetsutövare har redan en skyldighet att följa upp affärsförbindelsen och hålla kundkännedomsuppgifterna aktuella och uppdaterade. Detta ska ske utifrån ett riskbaserat perspektiv, vilket innebär att omfattningen av åtgärderna för uppföljning ska bestämmas av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kunden bedöms medföra. Även periodiciteten av åtgärderna ska bestämmas av risken. Kunder som medför högre risk bör vara föremål för uppföljning oftare än kunder som medför lägre risk. Att kontakta kunden och granska alla relevanta uppgifter om verklig huvudman är en åtgärd för att följa upp affärsförbindelsen och en åtgärd för kundkännedom, också i de fall åtgärden vidtas för att uppfylla kraven i DAC.

Utredaren föreslår att det i samband med de kontroller som krävs enligt DAC samtidigt ska finnas en skyldighet att vidta åtgärder för kundkännedom. Förslaget innebär en utvidgad tolkning som medför ett krav på förnyad kundkännedom avseende alla uppgifter och inte enbart uppgifterna om verklig huvudman. Det blir i och med detta obligatoriskt att utföra kundkännedomsåtgärder på alla företagskunder åtminstone en gång om året – oavsett om detta är motiverat med hänsyn taget till den kundkännedom verksamhetsutövaren redan har och den risk som är förknippad med kunden i fråga. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt.

Enligt Bankföreningens mening bör ändringsdirektivet istället tolkas som att skyldigheten i den sista bisatsen i artikel 14 p 5 syftar tillbaka till kravet på att uppdatera uppgifterna om verklig huvudman och inte samtliga kundkännedomsuppgifter. Utredarens förslag innebär ett väsentligt avsteg från den riskbaserade ansats som ska genomsyra hela tillämpningen av penningtvättsregelverket. Verksamhetsutövarna kommer att få lägga omfattande resurser på att uppfylla dessa formella krav och utföra kundkännedomsåtgärder – oavsett om det finns något behov av detta eller inte. Sådana tvingande aktiviteter kommer inte att leda till en bättre riskhantering utan förskjuter fokus från de verkliga riskerna i verksamheten.

I PTL bör användas ett enhetligt språk. Den som omfattas av PTL:s krav benämns "verksamhetsutövare". I den föreslagna ändringen av PTL 3 kap 13 § kallas verksamhetsutövaren för "den ansvariga enheten". Detta bör ändras så att språkbruket blir konsekvent och enhetligt.

5.4 Högriskredjeländer

Bankföreningen föreslår att de föreslagna ändringarna i PTL 3 kap 17 § formuleras på ett sätt som är konsekvent med terminologin i PTL, samt uppfyller kraven i ändringsdirektivet.

Punkt 2 bör lyda: *Inhämta ytterligare information om affärsförbindelsens ~~natur~~ art.*

Punkt 3 bör lyda: *Inhämta information om varifrån kundens och den verkliga huvudmannen eller de verkliga huvudmännens medel ~~eller~~ och förmögenhet kommer.*

Punkt 5 bör lyda: *Inhämta godkännande från företagsledningen behörig beslutsfattare att inleda eller fortsätta en affärsförbindelse*

Motivering

Utredaren föreslår att det ska införas bestämmelser som **uttryckligen** anger vilka skärpta åtgärder som ska vidtas vid en affärsförbindelse eller enstaka transaktion med en kund som är etablerad i ett land utanför EES som av kommissionen har identifierats som ett högrisktredjeland. De föreslagna ändringarna är en direkt avskrift av ändringsdirektivet.

Högriskländerna är identifierade som högriskländer exempelvis för att de har bristfälliga system för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. De kan också ha en dålig transparens vad gäller ägarförhållanden och vara behäftade med hög risk för mutor. Att uppnå kundkännedom på kunder från dessa länder är vanligtvis svårt och att uppnå skärpt kundkännedom är ännu svårare. Om verksamhetsutövaren inte uppnår tillräcklig kundkännedom får affärsförhållandet inte inledas enligt PTL 3 kap 1 §. Att ha kännedom om vem eller vilka som är kundens verkliga huvudmän är ett krav som gäller alla kunder, även kunder som är förknippade med låg risk. Om det inte går att få fram tillräckliga uppgifter för att kunna avgöra vem eller vilka som är kundens verkliga huvudman, får alltså affärsrelationen inte inledas.

Krav på skärpta åtgärder finns dock redan i nuvarande PTL 3 kap. 17, som hänvisar till 16 § vad gäller de skärpta åtgärderna. Vid en jämförelse mellan de åtgärder som ska vidtas enligt 16 § och de föreslagna ändringarna i 17 § framgår att flera av de åtgärder som föreslås, nämligen punkterna 1, 2, 4 och 6, redan ska vidtas enligt nuvarande regler. De beskrivs med lite andra ord i de paragrafer som 16 § hänvisar till (7, 8, 12 och 13 §§). En fråga är därför om de skärpta åtgärder som ska vidtas med stöd av de föreslagna ändringarna i 17 § ska innebära **något annat** än vad som avses i 16 §. Utredaren berör inte alls om de föreslagna ändringarna ska innebära andra åtgärder än de som vidtas i dag – och i så fall vilka.

Syftet med regleringen i ändringsdirektivet sägs vara att harmonisera åtgärderna för kundkännedom när det gäller högrisktredjeländer. Det är dock svårt att se att de nya kraven skulle ge en större harmonisering. Därtill är kraven alltför övergripande och det finns åtskilliga sätt att tolka och tillämpa dem på.

Två av kraven är nya. Punkten 3, som innebär att information om varifrån kundens och den verkliga huvudmannens eller de verkliga huvudmännens medel och

förmögenheter kommer ska inhämtas (Bankföreningen antar att ordet "eller" som förekommer i förslagen är ett skrivfel, eftersom ändringsdirektivet använder ordet "och"), samt punkten 5, som innebär att godkännande från företagsledningen att inleda eller fortsätta en affärsförbindelse ska inhämtas. Den tredje punkten innebär en faktisk skärpning av de krav som gäller i dag.

De föreslagna kraven att inte bara inhämta **ytterligare** information om kundens verkliga huvudmän utan att även hämta in information om både varifrån kundens och kundens verkliga huvudmäns **medel och förmögenheter** kommer, kommer att vara omöjligt för åtskilliga av de affärsförhållande som omfattas. Utredaren skriver om de-risking och att de nya kraven ska förtydliga verksamhetsutövarnas ansvar att genomföra kundkännedsåtgärder. Utredaren skriver också att verksamhetsutövarna har ett ansvar att inte regelmässigt säga upp befintliga affärsförbindelser och vägra upprätta nya med hänvisning till att riskerna inte går att hantera. Bankföreningen vill i det sammanhanget påminna om PTL 3 kap 1 § som innebär att en affärsförbindelse inte får inledas eller upprätthållas om inte tillräcklig kundkännedom upprätthålls. Genom att utforma regelverket på det sättet måste lagstiftaren acceptera att det kommer att finnas både fysiska och juridiska personer som kommer att nekas banktjänster. Bankerna har givits en roll som grindvakter i det finansiella systemet. Banken kan dock inte förväntas riskera sitt tillstånd att bedriva sin affärsverksamhet eller sina korrespondentförbindelser bara för att ett genomförande fullt ut av penningtvättsregelverkets krav ger konsekvenser som lagstiftaren ogillar.

Utredaren föreslår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska ges möjlighet att ställa krav på ytterligare riskreducerande åtgärder. Det liknar det bemyndigande Finansinspektionen redan har i dag att utfärda föreskrifter om vad som ska avses med skärpta åtgärder för kundkännedom. Detta bemyndigande har Finansinspektionen dock inte utnyttjat. En tydligare lagstiftning och kompletterande föreskrifter i form av vägledning skulle ge verksamhetsutövarna ett bättre underlag vid framtagandet av sina kundkännedsrutiner.

Det andra nya kravet i punkten 5, som innebär att godkännande från en högre funktion i verksamhetsutövarns organisation måste inhämtas för att inleda eller fortsätta en affärsförbindelse, är en åtgärd som redan tillämpas i högrisksituationer. I PTL 3 kap 18 § framgår att vid korrespondentförbindelser ska godkännande från **behörig beslutsfattare** inhämtas innan en ny förbindelse ingås. PTL bör ha en konsekvent terminologi och möjliggöra för verksamhetsutövarna att skapa effektiva interna rutiner. Kunder som omfattas av kraven gällande högriskländer kan vara samma kunder som omfattas av kraven i 18 § om korrespondentförbindelser. Terminologin i de båda paragraferna bör därför vara densamma vad gäller inhämtande av godkännande.

5.6.1 Identifiering och kontroll av verklig huvudman i vissa fall

Bankföreningen föreslår att kravet på att göra kontroller mot registret över verkliga huvudmän inte träder i kraft förrän det tagits fram tekniska möjligheter att göra kontrollen med hjälp av batch-körningar. Bankföreningen understryker också, mot bakgrund av kravet på att göra kontroller mot registret, behovet av att det tas fram närmare riktlinjer om beräkningen av indirekt ägarskap samt att Bolagsverket åläggs att utreda och fastställa vem eller vilka som är den verkliga huvudmannen. Bankföreningen föreslår dessutom att det tydligt ska framgå i PTL att det är tillräckligt att verksamhetsutövarens kontroller mot registret kan visas med stöd av dataloggar.

Motivering

Att införa ett krav i PTL 3 kap 8 § på att verksamhetsutövare ska göra kontroller i Bolagsverkets register om verkliga huvudmän ställer höga tekniska krav på att verksamhetsutövarna ska kunna göra kontroller mot registret med hjälp av batch-körningar. Detta är inte möjligt i dag. Det är inte praktiskt hanterbart och rimligt att verksamhetsutövarna ska göra manuella kontroller, som i dag, där verksamhetsutövarnas personal dessutom ska logga in med sitt eget BankID. Ett krav att göra sådana kontroller kan därför inte träda i kraft förrän det finns teknisk funktionalitet för det hos Bolagsverket. Det måste då beaktas att det är åtskilliga tusen verksamhetsutövare som omfattas av kraven och att de kan behöva göra kontrollerna regelbundet, vissa kanske så ofta som varje dygn. Att kontrollera kundens verkliga huvudman är inte en engångsaktivitet som bara görs när affärsförhållandet inleds, utan det är en återkommande kontroll. Hur ofta den görs avgör varje verksamhetsutövare själv och det kan variera mellan olika kundkategorier. Verksamhetsutövarnas möjligheter till regelefterlevnad får inte äventyras av att registret inte kan möta tekniska behov och krav.

Ett krav på att göra kontroller mot registret om verkliga huvudmän innebär också att verksamhetsutövarna enligt lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän, 3 kap 5 §, måste anmäla om det finns anledning att misstänka att uppgifterna i registret är felaktiga. Det är dock oklart hur det ska bestämmas vem som indirekt äger och kontrollerar en juridisk person. Det finns åtminstone tre olika metoder för att avgöra indirekt kontroll och de ger delvis olika resultat.

Om verksamhetsutövarna får en skyldighet att göra kontroller mot registret har de också en skyldighet att anmäla misstänkta felaktigheter. Detta, i kombination med den rådande otydligheten kring metoden för hur indirekt kontroll ska bestämmas, kommer sannolikt att resultera i väldigt många anmälningar till Bolagsverket. Verksamhetsutövarna kommer dessutom att behöva göra återkommande kontroller mot registret, vilket kommer att resultera i återkommande anmälningar om misstänkta felaktigheter. Detta kommer att kräva stora resurser både av

verksamhetsutövarna och av Bolagsverket. Om det inte införs tydligare regler till ledning för hur indirekt ägande och kontroll ska bestämmas, samt att Bolagsverket ges i uppgift att utreda och besluta om verkliga huvudmän, kan det starkt ifrågasättas om registret kommer att kunna uppfylla sitt syfte.

Det ska i sammanhanget också påpekas att verksamhetsutövarnas regelefterlevnad vad gäller kravet på att utreda verklig huvudman är föremål för tillsyn från två tillsynsmyndigheter.

Finansinspektionen har tillsynsansvaret för att de verksamhetsutövare under deras tillsyn som omfattas av PTL.

Skatteverket har meddelat att de också har möjlighet att utöva tillsyn över hur verksamhetsutövarna uppfyller kraven på att utreda verkliga huvudmän. Av SFL 41 kap 2 §, framgår att Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera uppgiftsskyldigheten enligt 15 - 35 kap. har fullgjorts. I SFL 22 a kap. regleras kontrolluppgifter om rapporteringspliktiga konton med anledning av FATCA-avtalet och i 22 b kap. regleras kontrolluppgifter som ska lämnas om rapporteringspliktiga konton och odokumenterade konton med anledning av automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (CRS/DAC2).

Ingen av myndigheterna har lämnat någon vägledning till hur indirekt ägande och kontroll ska beräknas och i värsta fall skulle en verksamhetsutövare i tillsynsärenden kunna få bedömningar från de båda myndigheterna som skiljer sig åt. Denna rättsosäkerhet måste undanröjas och det sker lämpligast genom tydlig lagreglering om hur indirekt ägande och kontroll ska beräknas samt att Bolagsverket ges i uppdrag att utreda och fastställa vem som är den verkliga huvudmannen.

Utredaren skriver att verksamhetsutövarna själva enkelt kan göra kontrollen direkt i Bolagsverkets register och att det inte behövs något utdrag eller särskilt bevis för att kunna visa att kontrollen är gjord. Som redan redogjorts för ovan är omfattningen av dessa kontroller så stor att det kommer att krävas att verksamhetsutövarna kan göra den med hjälp av batch-körningar mot registret. Det bör då tydligt framgå i regelverket att verksamhetsutövarna kan styrka sina genomförda kontroller med dataloggar.

5.6.2. Kännedom och dokumentation om den verkliga huvudmannen

Bankföreningen har egentligen inga synpunkter på förslaget. Föreningen vill dock passa på att påpeka att om detta krav ska läggas på fysiska personer måste det vara tydligt i regelverket vilka dessa personer är. Som redogjorts för ovan finns det minst tre olika metoder för att beräkna indirekt ägande och kontroll. Metoderna ger delvis olika resultat. Detta medför en rättsosäkerhet för de verksamhetsutövare som

har att uppfylla penningtvättslagens krav på kundkännedom och med det här förslaget uppstår rättsosäkerhet även för de fysiska personer som kan omfattas.

Åtskilliga av de personer som kommer att träffas av det föreslagna lagkravet är utländska personer som inte befinner sig i Sverige. Det kan därför vara svårt att genomföra lagkraven i praktiken i många fall.

5.6.4 Uppgifterna i registret

Bankföreningen föreslår att Bolagsverket ges en skyldighet att utreda och fastställa vem som kan vara verklig huvudman, inte bara i de fall det finns indikationer på att uppgifterna är felaktiga, utan i alla fall.

Motivering

Bankföreningen hänvisar till vad som redogjorts för under avsnitt 5.6.1.

5.7 Finansunderrättelseenheten får bättre verktyg

Bankföreningen föreslår att det införs ett nationellt bostadsrättsregister.

Motivering

Givet hur den svenska bostadsmarknaden ser ut får det anses att ordet "real estate" i ändringsdirektivet omfattar både bostäder i form av fastigheter och bostadsrätter. Bostadsrätter kan betinga mycket höga värden och var precis lika attraktiva som fastigheter för någon att placera sina färdigtvättade pengar i.

Utredarens resonemang att köp av bostadsrätter som betalas med svarta pengar fångas upp av fastighetsmäklarnas kontroller är svagt. Man behöver inte anlita en mäklare för att köpa eller sälja en bostadsrätt. Utredaren verkar också utgå ifrån att köpa av bostadsrätter med svarta pengar alltid ger upphov till misstankar hos fastighetsmäklaren eller banken. Så är det givetvis inte. Om det presenteras trovärdiga underlag och svar på frågor har ju ingen av verksamhetsutövarna någon anledning att fatta misstankar.

Utän ett bostadsrättsregister saknas dock en kritisk information som borde vara intressant för brottsutredande myndigheter, nämligen hur många bostadsrätter, och vilka bostadsrätter, en enskild person äger. Eftersom det redan finns ett fastighetsregister som visar vem som äger vilken fastighet, finns det redan ett incitament för den som vill undkomma myndigheternas intresse att investera i bostadsrätter i stället. Det får antas att det är detta förhållande som ändringsdirektivet vill komma åt. Det kan därför starkt ifrågasättas om Sverige kan anses ha genomfört direktivets krav utan att införa ett nationellt bostadsrättsregister.

5.8 Skydd för anställda

Bankföreningen har egentligen inga synpunkter på förslaget. De krav som uppställs gäller redan i dag för banker enligt annan lagstiftning. Det noteras dock att lagtexten blir onödigt tungläst och lång i och med att samma sak upprepas på flera ställen. Lagstiftaren borde därför överväga att i den föreslagna 6 kap 4 § hänvisa till 2 kap 15 §.

5.10 Samarbeten mellan behöriga myndigheter

Bankföreningen föreslår att frågan om samarbete mellan behöriga myndigheter görs till föremål för en särskild utredning.

Motivering

Samarbetet mellan behöriga myndigheter är i dag varken optimalt eller effektivt. Det förhindras av uppdrag som är okoordinerade, av sekretessregler och andra hinder. Det bör därför tillsättas en utredning som ser över på vilket sätt samarbetet kan förbättras och vilka lagändringar som skulle behöva göras för att samarbetet ska bli effektivt.

6. ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Bankföreningen föreslår att ikraftträdandet för lagen om det nationella systemet för myndigheters tillgång till uppgifter, även om direktivet säger något annat, ska ske tidigast 1 januari 2022. Bankföreningen föreslår också att ikraftträdandet för ändringarna i PTL 3 kap 7 § skjuts upp till dess att det finns tekniska möjligheter att uppfylla kraven.

Motivering

För att kunna uppfylla kraven i den föreslagna lagen om det nationella systemet för myndigheters tillgång till uppgifter krävs systemutveckling hos bankerna för att kunna hålla uppgifterna tillgängliga samt byggandet av API:er för att kunna ansluta till Skatteverkets system. För detta behöver bankerna åtminstone två år efter det att de tekniska specifikationerna blivit kända.

Det har redan redogjorts för ovan i avsnitt 5. 6.1 att kraven i ändringarna i PTL 3 kap 8 § kräver teknisk utveckling hos Bolagsverket. Ett lagkrav på verksamhetsutövarna att vidta en obligatorisk registerkontroll kan givetvis inte träda i kraft förrän det finns reella möjligheter att uppfylla kravet. De förändringar som krävs råder inte heller verksamhetsutövarna över.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Sara Ekstrand